

A Győri Ítéltábla a Havasi Ügyvédi Iroda által képviselt **I. r. és II. r. felpereseknek** a Berczi Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében - mely perbe beavatkozott a Dezső és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt **alperesei beavatkozó** - a Tatabányai Törvényszék 2018. szeptember 26. napján kelt 4.P.20.081/2018/13. számú ítélete ellen az I. - II. r. felperes által 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I.r. - II.r. felperest, hogy 15 napon belül fizessenek meg egyetemlegesen az alperesnek 312.500,- (Háromszáztizenkettőezer-ötszáz) Ft, az alperesi beavatkozónak 222.250,- (Kettőszázhuszonkettőezer-kettőszázötven) Ft másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására az államnak 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. r. felperes tulajdonát képezik az **település 1** .../1, ..., ..., .../1, .../1, ..., ..., .../4, .../6 hrsz.-ú, a **település 2i** ..., ..., .../3, .../5, ..., ..., .../2, .../1, .../2, .../3, ..., ..., .../1, ..., ..., .../3, ... hrsz.-ú, a **település 3** .../4, .../2, .../2 és ... hrsz.-ú, valamint a **település4** i .../1, .../2, .../3, ..., ..., .../5, .../7, ..., ..., .../2, .../1, .../3, .../4, .../6, .../8, .../10, .../2, .../4, .../2, .../2, ...8 hrsz.-ú ingatlanok. II. r. felperes tulajdonát képezi az **Település 5**, .../1 hrsz.-ú ingatlan. Valamennyi ingatlanra kiterjed az alperesi beavatkozó haszonélvezeti joga. Az alperesi beavatkozó 2009. július 31. napján hét év határozott időtartamra haszonbérbe adta a perbeli ingatlanokat az alperesnek.

Az alperes 2014-ben napraforgót termelt az alábbi ingatlanokon: **Település 2**, .../5, ... hrsz., **Település 3**, .../4, .../2, .../2, ... hrsz., valamint a II.r. alperes tulajdonát képező **Település 5**, .../1. hrsz.

A felperesek a 2013. évi CCXII. törvényre hivatkozva felhívták alperest 2014. augusztus 28. és szeptember 2. napján kelt leveleikben, hogy - mivel használati joga 2014. szeptember 1. napjával megszűnt - az ingatlanokat elszámolás mellett adja a birtokukba. Az alperes 2014. szeptember végén vonult le véglegesen az ingatlanokról, ám előtte 2014 szeptemberében a napraforgót még learatta és értékesítette, a felperesekkel azonban nem számolt el. Az alperes felperesek részére a földhasználat ellenértékét sem fizette ki 2014. évben.

* * *

Felperesek keresetükben - mint egyetemleges jogosultak - 51.022.698,- forint és annak 2014. október 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata és perköltség megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Ez az összeg 4 havi -azaz 12.449.108,- forint - használati díjból illetve az értékesített napraforgó ellenértékéből - 49.877.000,- forint - állt, melyből levonták a lábon álló napraforgó 2014. szeptember 1. napján fennálló értékét (11.303.410,- forint). 18. számú beadványukban felperesek keresetüket akként módosították, hogy a napraforgó értékére vonatkozó egyetemleges kötelezés iránti igény fenntartása mellett az I. r. felperes 8.083.420,- forintba módosította a haszonbérleti díj iránti igényét, míg II. r. felperes 183.666,- forint haszonbérleti díjat kért.

Arra hivatkoztak, hogy a haszonélvezeti jog 2014. május 1. napján, a haszonbérleti jog pedig 2014. szeptember 1. napján a törvény erejénél fogva megszűnt. Emiatt tulajdonosként őket illeti az alperes használatának ellenértéke, továbbá el kell számolni az alperesnek a 2014. szeptemberben leartott napraforgó értékével is.

Az alperes és alperesi beavatkozó ellenkérelmében - jogalap és összecszerűség tekintetében is vitatva azt - a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkoztak, hogy az alperesi beavatkozó haszonélvezeti joga nem szűnt meg, így az alperesnek sem szűnt meg a haszonbérleti joga, emiatt a felpereseknek nincs a területre használati joga. Hivatkoztak az Európai Bíróság C-52/16. és C-113/16. számú egyesített ügyekben meghozott előzetes döntéshozatali ítéletére, amely szerint a 2013. évi CCXII. törvény (Fftv.) 108. § (1) bekezdése az európai joggal ellentétes.

* * *

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Egyetemlegesen kötelezte a felpereseket az alperes javára 500.000,- Ft + Áfa, a beavatkozó javára 350.000,- Ft + Áfa ügyvédi munkadíjból álló perköltség, az állam javára 1.500.000,- Ft illeték megfizetésére azzal, hogy a felek ezt meghaladóan költségeiket maguk viselik.

Arra hivatkozott, hogy a kereset alapját képező Fftv. 108. § (1) és (3) bekezdése kapcsán több eljárás indult. A **25/2015. (VII.21.) AB határozat 2. pontja** az Fftv. 108. §-a Alaptörvény ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasította. A határozat első pontja azonban megállapította, hogy a megszűnt haszonélvezeti és használati jogokhoz kapcsolódó vagyoni hátrányok kiegyenlítését lehetővé tevő szabályokat nem alkotta meg a jogalkotó, ezzel Alaptörvényellenes helyzetet idézett elő, ezért felhívta a törvényalkotót, hogy 2015. december 1-jéig szüntesse meg az alaptörvény ellenes mulasztást, ami utóbb nem történt meg.

2018. március 6. napján az **Európai Bíróság C-52/16. és C-113/16. számú egyesített ügyekben meghozott előzetes döntéshozatali ítéletében** kimondta azt, hogy az EUMSZ 63. cikkét úgy kell értelmezni, hogy ellentétes azzal az olyan, - az alapügyben is szereplő Fftv. 108. § (1) bekezdése szerinti - tagállami szabályozás, melynek értelmében a törvény erejénél fogva megszűnnek, s az ingatlan-nyilvántartásból is törölendőek az olyan mezőgazdasági földterületen korábban létesített haszonélvezeti jogok, amelyek jogosultjai e földterületek tulajdonosának nem közeli hozzátartozói.

Kiemelte az elsőfokú bíróság, hogy az uniós jogi normát értelmező ítélet hatálya az uniós jogszabály helyes értelmezését adja meg. Formailag nem köti a tagállami bíróságot egy más ügyben meghozott előzetes döntéshozatali ítélet, a tagállami bíróságnak azonban az ítéletét az EUB joggyakorlatának fényében kell meghoznia. Az EUMSZ 4. cikk (3) bekezdésének lojális együttműködési klauzulája, a

nemzeti bíróságokra nézve azt a kötelezettséget határozza meg, hogy az uniós jogszabályok közvetlen hatályából eredő jogvédelmet biztosítsa. Az EUMSZ 63. cikke közvetlen hatályú, ezért ezt a jogvédelmet a konkrét esetben is biztosítani kell.

A tagállami bíróság emiatt kötelesek félretenni az EUB értelmezése szerint uniós jogba ütköző nemzeti jogot, és a nemzeti joggal szemben az uniós jog alkalmazandó. Az Európai Bíróság a 106/77. számú (Simmenthal) ügyben is kimondta a bíróságok kötelezettségeként az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályok hivatalból történő mellőzését.

A fentiekből az elsőfokú bíróság azt vezette le, hogy az előtte folyamatban levő perben sem alkalmazható az Fftv. 108. § (1) bekezdése, ebből pedig az következik, hogy nem szűnt meg a felperes és az alperesi beavatkozó közötti haszonélvezeti jogviszony 2014. május 1. napján, így a per tárgyát képező ingatlanok használatára és hasznosítására vonatkozó jog sem illethette meg a felpereseket, hiszen a Ptk. 157. § (2) bekezdése alapján a haszonélvezeti jog megelőzi a használat és hasznok szedése körében a felperesi tulajdonjogot, emiatt a felperesek keresete alaptalan.

Rámutatott, hogy irreleváns a felperesek azon hivatkozása, hogy az Európai Bíróság ítélete az Fftv. 108. § (1) bekezdésére vonatkozik és nem szól a 108. § (3) bekezdéséről - mely utóbbi tárgya a haszonbérleti jogviszony - hiszen a haszonbérleti jogviszony nem a felperesek, mint tulajdonosok és az alperes, mint haszonbérelő, hanem az alperesi beavatkozó, mint haszonélvező és haszonbérbeadó és az alperest, mint haszonbérelő között állt fent.

* * *

Az ítélet ellen elsődlegesen annak a módosított kereset szerinti megváltoztatása, másodsorban - amennyiben a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű kiegészítése szükséges - a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezése iránt **a felperesek terjesztettek elő fellebbezést.**

Arra hivatkoztak, hogy a perben érvényesített jogra figyelemmel (Ptk. 5:50. § (2) bekezdés, 6:579. §) **a haszonbérleti jog megszűnése kizárólag egy adott időintervallumra** - a 2014. szeptember 1. napja és a termények betakarítása és értékesítése közötti, azaz 2014. október végéig terjedő időszakra - vonatkoztatva **releváns jelen perben.** Ebben az időszakban az Fftv. 108. § (3) bekezdése alapján - ex lege - megszűnt az alperes azon joga, mely őt a termék, termény vagy szaporulat birtokbavételére jogosította. A csatolt tulajdoni lapok igazolják, hogy a termény értékesítésének időpontjában az alperes haszonbérleti joga és a beavatkozó haszonélvezeti joga, s ezáltal az alperest a termék, termény vagy szaporulat birtokbavételére vonatkozó jog megszűnt. Az Európai Bíróság döntése kizárólag az Fftv. 108. § (1) bekezdésével volt kapcsolatban, így nem mellőzhető az Fftv. 108. § (3) bekezdésének alkalmazása.

A fenti időszakra az Európai Bíróság döntése visszamenőlegesen nem eredményezhet olyan jogi helyzetet, mintha akkor az alperesi beavatkozó haszonélvezeti joga, s ennek folytán az alperes haszonbérleti joga is fennállt volna.

Miután az elsőfokú bíróság a jogalap körében tévedett, és a tényállás nem kellően feltárt, így az általuk indítványozott bizonyítás lefolytatása nélkül megalapozott ítélet nem hozható a perben, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése indokolt.

* * *

Az alperes és az alperesei beavatkozó fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet - helyes indokai alapján történő - helybenhagyását kérte. Arra hivatkoztak, hogy sem a haszonélvezeti jog, sem a haszonbérleti jog nem szűnt meg az Fftv.108.§ (1) és (3) bekezdése alapján. A „hasznló tagállami jogszabály” fordulatból következően Fftv.108.§ (3) bekezdésére is kiterjed az EUB ítélete, s az „acte éclairé” esetében nincs előterjesztési kötelezettség, a felperesek az uniós joggal alapvetően ellentétes tagállami szabályozásra nem alapíthatnak igényt. Az EUB közösségi jogot értelmező döntése fényében 2014. szeptemberében a haszonélvezeti és haszonbérleti jog fennállt, annak semmi jelentősége nincs annak, hogy mikor született a döntés.

* * *

A felperesek fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges és egyben elégséges körben feltárta, azt helyesen állapította meg. A kereset jogalapjának hiánya vonatkozásában elfoglalt érdemi döntése - annak indokaira is kiterjedően - helytálló, azt az ítéletábra mindenben osztja, ezért kizárólag a fellebbezésben foglaltakra tekintettel mutat rá az alábbiakra.

Az EUMSZ 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kimondta, hogy az uniós jognak nem feleltethető meg a perbeli nemzeti jogi rendelkezés. Az EUMSZ 63. Cikk (1) bekezdése értelmében e fejezet rendelkezéseinek keretei között tilos a tagállamok, valamint a tagállamok és harmadik országok közötti tőkemozgásra vonatkozó minden korlátozás. (A tőke szabad mozgásának elve) Az EUB döntése szerint az EUMSZ 63. Cikke (1) bekezdésébe foglaltakkal ellentétes az Ámt.108.§ (1) bekezdésében foglaltakhoz hasonló tagállami szabályozás. Az Európai Unió Bírósága a 25/2015. (VII.21.) AB határozatában foglaltakon túlmutatóan és részben más okokból - nem csupán az érvényes szerződésekkel összefüggő vagyoni hátrányok kiegyenlítését lehetővé tevő szabályok hiánya miatt - állapította meg az Ámt.108.§ szerinti szabályozás jogsértő jellegét.

Az Európai Unióról szóló szerződésből (EUSZ) és az Európai Unió működéséről szóló szerződésből (EUMSZ), mint független jogforrásokból származó jogot nem bírálhatják felül a nemzeti jog szabályai.

Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése értelmében az Unió és a tagállamok **a lojális együttműködés elvének** megfelelően kölcsönösen tiszteletben tartják és segítik egymást a Szerződésekből eredő feladatok végrehajtásában. A tagállamok a Szerződésekből, illetve az Unió intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket. A tagállamok segítik az Uniót feladatainak teljesítésében, és tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió célkitűzéseinek megvalósítását.

A lojalitás fenti elvéből, a nemzeti jog uniós joggal konform értelmezésének kötelezettségéből fakadóan - és az Alaptörvény E. cikkére is visszavezethetően - **az uniós jog és a belső jog konfliktusa kizárólag a tagállami jog mellőzésével oldható fel**, így az uniós jognak ellentmondó nemzeti jogszabály nem alkalmazható.

Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítélete a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti. Az uniós jog és a belső jogi normák kollíziójának feloldása nem alkotmányossági kérdés, ez az általános hatáskörű bíróságok feladata. [1053/E/2005. AB határozat; 72/2006. (XII.15.) AB határozat; 61/2011. (VII.14.) AB határozat] A nemzeti jog

„félretétele” érdekében nem kell megvárnia a nemzeti bíróságnak a nemzeti jog reakcióját sem az EUB döntésére.

A fellebbezésben foglaltakkal szemben a konkrét esetben nem az Európai Bíróság döntésének visszaható hatályáról van szó. Az Európai Bíróság határozata csupán az uniós jog és a nemzeti jogok konfliktusára mutatott rá, mely már a kérdéses nemzeti jogi rendelkezés hatályba lépése óta fennáll, s a bíróság csupán jogértelmezési kérdésben adott olyan iránymutatást, mely jelen perben is köti a nemzeti bíróságot. A nemzeti bíróságok kötelesek biztosítani az uniós jogi rendelkezések teljes érvényesülését, saját hatáskörüknél fogva eltekinthetnek a nemzeti jog uniós jogi rendelkezésekkel ellentétes rendelkezéseinek alkalmazásától, anélkül, hogy kérniük kellene a kollízióban álló nemzeti rendelkezések jogalkotói, vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő előzetes megsemmisítését vagy erre várniuk kellene.

A Kúria is rámutatott számos döntésében az Fftv. 108. §-a (1) bekezdése, mint uniós joggal ellentétes rendelkezés figyelmen kívül hagyásának indoklására (Kfv.IV.37.757/2019/6., KGD.2012.116., KGD.2011.136., Kfv.II.37.556/2018/3.).

Az uniós joggal ellentétes nemzeti jog mellőzése kapcsán **nincs annak sem jelentősége, hogy az Európai Bíróság előtt folyamatban volt ügghöz hasonlóan mennyiben van uniós eleme a konkrét ügynek.** A Kúria gyakorlata szerint amennyiben az EUB ítéletének megállapítási kizárólag uniós jogi érintettségű ügyekben érvényesülnének, az adott esetben fordított irányú hátrányos megkülönböztetést jelenthetne. A **fordított diszkrimináció kiküszöbölése** érdekében az uniós jogi előírásokat szükséges kiterjeszteni a nem uniós jogi érintettségű helyzetekre is (Kúria Kfv.III.37.393/2018/8.).

Az Fftv. 108. § (3) bekezdése olyan szoros tartalmi összefüggést mutat a 108. § (1) bekezdésében foglaltakkal, hogy annak nincs jelentősége, hogy az Európai Bíróság fent hivatkozott döntése kizárólag a 108. § (1) bekezdése szerinti, a haszonélvezet, illetve használati jog megszűnésével összefüggő kérdést vizsgálta. Amennyiben az Fftv. 108. § (1) bekezdése alkalmazása mellőzendő, ez szükségképpen maga után vonja az Fftv. 108. § (3) bekezdésben foglaltak, azaz a haszonélvezeti jog jogosultja által a földhasználati jogosultság átengedéséről szóló szerződése - a konkrét esetben a haszonbérleti szerződések - törvény erejénél fogva történő megszűnésének kimondására vonatkozó rendelkezés mellőzését is. (Megjegyzi az ítéletábra, hogy az alperesi beavatkozó Alperesi beavatkozó haszonélvezeti jogának az ingatlan nyilvántartásból való törlését a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27/003/2015/5. számú végzésével fel is függesztette.)

A fentiekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét - helyes indokaira tekintettel - a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján hagyta helyben.

Az eredménytelenül fellebbező felperesek a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek az alperesek és az alperesi beavatkozó másodfokú perköltségének megtérítésére. A megtérítés alapjául szolgáló költséget az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése b) pontja, 3. § (5) bekezdés és 4/A. § alapján határozta meg az alperest, és az alperesi beavatkozót képviselő ügyvéd munkadíjában.

Az eredménytelenül fellebbező felperesek a részükre engedélyezett személyes illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megtérítésére kötelesek a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) és 15. § (1) és (3) bekezdése alapján.

Győr, 2019. február 14.

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró